BirdLife Norge
Sandgata 30 B
N - 7012 Trondheim

E-post: post@birdlife.no
Internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 MVA

Herøy kommune

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
2023/719		20260227	Janne Helen Lorentzsen	16.04.2026

Høringsuttalelse – Varsel om oppstart av reguleringsplan for veiforbindelse mellom Brasøy og Tenna, Herøy kommune

BirdLife Norge viser til varsel om oppstart av planarbeid for områderegulering av veiforbindelse mellom Brasøy og Tenna i Herøy kommune. De foreslåtte traséalternativene vil ha alvorlige konsekvenser for fuglelivet i området og begge alternativer vil berøre viktige leveområder for sårbare og truede fuglearter. Denne uttalelsen belyser de alvorlige konsekvensene veiprosjektet vil ha for dette internasjonalt viktige fugleområdet, som har stor betydning som hekke-, raste- og næringsområde for flere arter. Den synliggjør fuglelivet som finnes her og de viktige naturverdiene som står på spill.

Norge topper statistikken i Europa når det gjelder nedbygging av natur per innbygger. Det skjer ikke bare i store utbyggingsprosjekter, men også gjennom mange lokale inngrep som til sammen har betydelige konsekvenser for naturen. Et eksempel på dette er mange av landets kystkommuner, der utfyllinger og veiprosjekt gjennom flere tiår har redusert arealer med våtmarksområder, strandenger og strandlinjer. Hver gang natur blir bygget ned, er det fugler som mister sine leveområder. Arealendringer og tap av leveområder er en stor årsak til nedgangen i fuglebestander.

Nasjonale mål og internasjonale forpliktelser må få følger for forvaltning på lokalt nivå. Lokale myndigheter er like forpliktet til å følge internasjonale konvensjoner og handlingsplaner. I Naturavtalen har Norge forpliktet seg til å stoppe tap av områder med høy verdi for biologisk mangfold. Norge har også forpliktet seg til å restaurere 30 % av ødelagt natur innen 2030. Vi kommer neppe til å kunne innfri denne forpliktelsen, og det er ille. Og kystnaturen er av de økosystemene som Norge har lavest score på i forhold til Naturavtalen. Det handler om press på arealer. Og det handler om uforsvarlig forvaltning av naturmangfoldloven og havressursloven, som skal sikre bærekraftig bruk av naturressursene våre. Det er tydelig absurd om vi skulle tillate en ødeleggende nedbygging av de nøkkelbiotopene langs kysten som tross alt har særlige kvaliteter. Brasøystraumen, grunnområdene og de nærliggende landarealene utgjør et slikt viktig område. Naturkvalitetene her har gitt området internasjonal status gjennom IBA-klassifiseringen.

Et særegent og sårbart fugleområde av internasjonal betydning

Tenna og Herøy ble i 2014 utpekt som et IBA (Important Bird and Biodiversity Area) av BirdLife Norge basert på kriterier brukt av BirdLife International, en status som bare gis til områder av internasjonal betydning for fugl og biologisk mangfold. Kun i underkant av 100 slike områder er identifisert i Norge. Området er en svært viktig rasteplass for hvitkinngås og kortnebbgås på vei til og fra Svalbard, noe som gir lokaliteten internasjonal betydning. Her finner fuglene områder der de kan

beite i fred. Området er også svært viktig for hekkende storspove (sterkt truet, EN) og flere andre fuglearter, der mange av disse arter er oppført på den norske rødliste over truede arter. Det er nettopp forekomsten av artene hvitkinngås, kortnebbgås og storspove som har vært avgjørende for at Tenna og Herøy har fått status som IBA.

Hva er et IBA?

Et IBA er et område av internasjonal betydning for bevaring og langsiktig overlevelse av fugler og annet biologisk mangfold, med mål om å identifisere, beskytte og forvalte disse områdene. Ett eller flere kriterier må oppfylles for at et område skal kvalifisere som et IBA. Det finnes fire hovedkategorier av områder som er spesielt relevante for IBA-status i Europa: - områder viktige for truede arter, - store fugleansamlinger, -endemiske arter og - arter som er representative for et spesifikt biom.

Når det gjelder Herøy og Tenna IBA er det de to kriteriene; -områder viktige for truede arter og -store fugleansamlinger, som gjør at området har fått sin viktige status. Områder som huser minst 1 % av Svalbard- bestanden av hvitkinngåsa regnes som internasjonalt viktige for populasjonen og lokaliteter som innehar et slikt antall kvalifiserer til å kunne utpekes som IBA. Hvis vi ser på rapport «overvåking av hvitkinngås våren 2025» kan vi faktisk se at området Tenna, Sør- Herøy, Nord- Herøy, Brasøy og Husvær sammen har 7,6 % av Svalbard- bestanden. Det er på Tenna de største ansamlingene er. Dette viser hvor viktig dette området er for hvitkinngås. Det er verdt å merke seg at Svalbardbestanden av hvitkinngås var nær utryddelse på slutten av 1940 tallet med kun 400 individer. Bestanden har tatt seg opp til et stabilt nivå.

Et annet kriterium for at Tenna og Herøy kvalifiserer som IBA er den gode bestanden av storspove og områdets betydning for arten. Storspoven synger dessverre på siste verset mange steder i landet og er blitt sterkt truet i Norge (EN), med en nedgang på 45 % i perioden 2000-2015, og en ytterligere nedgang siden. I tillegg til at den er globalt truet. På Tenna og Herøy holder den fortsatt god bestand og området har blitt overvåket årlig av BirdLife Norge siden 2019. Her finner storspoven viktige hekke- og næringsområder som er avgjørende for artens overlevelse. Vi har kunnskap om flere av årsakene til tilbakegangen til storspoven som hekkefugl i Norge og utfordringer er blant annet endringer i leveområdene og ødeleggelse av egnede hekkeområder. Naturkrisen skjer her og nå, over hele landet, og vi har et stort ansvar for storspovens fremtid. Den karakteristiske lyden av storspoven om våren setter mange følelser i sving og minner om det kjente og kjære. Både i Akershus, på Lista, på Vestlandet og deler av Trøndelag, som eksempler, ser vi stor nedgang i storspove-bestanden, der arten til og med har forsvunnet helt fra noen områder. Dette er illevarslende og viser hvor viktig det er at storspove får beholde sine viktige levesteder.

La fuglene beholde Tenna og Herøy

På Tenna og nærliggende område er det registrert 185 fuglearter i Artsdatabanken, hvorav 58 er rødlistet. Dette høye artsmangfoldet vitner om et rikt og variert økosystem med stor verdi, både nasjonalt og internasjonalt. Området fungerer som hekkeplass, rasteområde og næringsområde for en rekke arter, og er særlig viktig i trekktidene når store mengder fugl er avhengige av gode og forutsigbare leveområder. Trekkfugler flyr ikke tilfeldig. De følger faste ruter mellom hekkeområder og overvintrings-steder, såkalte trekkruter. Disse rutene knytter sammen egnede leveområder der fuglene

kan raste og fylle på energilagrene. Likevel bygges nettverket av rasteplasser i Norge fortsatt ned. Dette er urovekkende.

Tilstedeværelsen av et så høyt antall rødlistede arter og fugler generelt understreker områdets sårbarhet, og hvor avgjørende det er å bevare naturen her uten ytterligere inngrep. På Tenna får fuglene leve i fred, og området er svært populært for veldig mange ulike arter. Det er flere viper som hekker på Tenna, her finner den viktige hekke- og næringsområder. Vipa er kritisk trua (CR) i Norge, og bestanden er allerede redusert med 90 % på få tiår. Langs veien på Tenna roper og sees små vipeunger i hekkeperioden. Dette er sårbart liv som trenger å beholde sine leveområder i fred. Sanglerke (NT) har også en god bestand ute på Tenna. Også steinvender (NT) har brukt å hekke her, dette er en art som er blitt sjeldnere og sjeldnere å se. Innimellom i trekkperioden møter vi også på svarthalespove. Svarthalespove er vurdert til kritisk truet (CR) på Norsk rødliste for arter 2021. Den hekker ikke på Tenna, men er en av mange arter som bruker området på trekk nordover til hekkeplassene. Utbredelsen til den nordlige underarten *L. l. islandica* er begrenset til noen få hekkelokaliteter i Nord-Norge. Svarthalespove er en ansvarsart som Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på. Den ble også valgt ut som prioritert art under Naturmangfoldloven i 2011.

På våren kan vi også oppleve brushanen (VU) spille på Tenna. Med sine fjærdrakter i ulike farger har de forskjellige strategier for hvordan de skal få ført sin slekt videre. Det finnes få steder igjen der man kan oppleve brushanens spill, men her ute på Tenna er det fortsatt mulig, men for hvor lenge?

Å komme til Tenna og Herøy IBA midt i hekketiden er litt som å komme til en annen og bedre verden. Spesielt viktig og sårbart er fuglelivet fra Damman og utover til Tennvalen. Tenna og Herøy er et av få steder i Norge med rik og relativt intakt kystnatur, og gir et sjeldent glimt av hvordan naturen kunne sett ut før årtier med inngrep. Dette er derfor et område vi må forvalte med stor varsomhet. En broforbindelse og all tilhørende infrastruktur vil innebære betydelige inngrep i dette sårbare landskapet. I tillegg til selve anleggsarbeidet vil økt ferdsel og turisme, støy, lys og aktivitet kunne påvirke fuglelivet i et område som i dag er relativt skjermet.

Traséalternativer i konflikt med fuglelivet

De foreslåtte traséalternativene (indre og ytre) i planprogrammet vil ha alvorlige og uopprettelige konsekvenser for fuglelivet og naturmangfoldet, og står i direkte konflikt med behovet for å bevare dette sårbare området. Traséen over Tenna (indre) berører leveområdene til flere av de mest sårbare artene. Den alternative traseen (ytre) over holmer og skjær lengre nord kan også skade truede sjøfuglarter. Området er også hekke- og næringssøksområde for en rekke fuglearter. Broforbindelse vil ødelegge flere leveområder for storspove uansett hvilke trasé som velges, også under veibygging og selve konstruksjonen av broen. Det er ikke bare bro som kommer til å ødelegge for storspove og vipe i området, men også alt av infrastruktur.

Det har også vært stilt spørsmål om hvorfor et alternativ 3, fra området ved Tennvalen kai og direkte over til Brasøy, ikke er vurdert som et alternativ. Selv om dette alternativet kunne medført mindre nedbygging av natur ved å benytte eksisterende vei, må det likevel understrekes at fuglelivet langs veien fra Damman til Tennvalen er svært sårbart. Økt trafikk på denne strekningen vil, uansett trasé, få betydelige negative konsekvenser for fuglelivet.

BirdLife Norge vil følge den videre planprosessen nøye, men understreker at vår klare anbefaling er at dette prosjektet stanses for å sikre naturmangfold og verdifulle fugleområder på Tenna i Herøy. Prosjektet vil kreve svært høye kostnader og tilsvarer mange års trygg og bedre tilrettelagt ferjedrift. Opprusting av det eksisterende ferjetilbudet vil være et mer hensiktsmessig og mer naturvennlig alternativ enn bygging av en bro og tilhørende infrastruktur, og uten behov for nye naturinngrep og ytterlig negativ påvirkning på fuglelivet.

Konsekvensutredningen må ta fuglelivet på alvor

BirdLife Norge forventer at den kommende konsekvensutredningen tar for seg fuglelivet og områdets IBA-status grundig og kunnskapsbasert. Dette må tas på alvor både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Herøy kommune har et klart ansvar for å ivareta naturmangfold, fugleliv og IBA-status i planprosessen. Reguleringsplanen som det nå arbeides med har et formål som vil gi irreversible naturødeleggelser. BirdLife Norge imøteser at Herøy kommune heller lager planer for restaurering og bevaring av naturen framfor å ødelegge den. La Tenna og fuglene få leve i fred, det er vårt felles ansvar å beskytte dette viktige området for framtiden.

For BirdLife Norge - Nesna og omegn lokallag

Eivind Smørvik

For BirdLife Norge

Kjetil Aa. Solbakken